

פרוטוקול מס' 116
מישיבת ועדת הפנים ואיכות הסביבה
ביום ד', כ"ב באב תשל"ה - 30.7.75, שעה 08.30

נ כ ח ר :

- י. תמיר - יו"ר
- י. ארידור
- א. אבוחצירא
- י. בארי
- א. גיבלנד
- א. ורדיגר
- ת. טובי
- א. יריב
- א. לין
- ב. מואב
- ב. צ. קשת
- ד. קורן

חברי הוועדה:

מר גלס - משרד המשפטים

מוזמנים:

י. ברזני

מזכיר הוועדה:

א. אדלר

ר ש מ ה :

חוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש
הרשות וטגניו וכהונתם) (תיקון)

סדר-היום:

אני פותח את הישיבה.

היו"ר י. תמיר:

קיבלתי מכתב חתום ע"י מספר חברי ועדה, בו הם מבקשים להעמיד על סדר יומה של הוועדה הצעת תיקון לסעיף 9 של חוק בחירת ראשי ערים, לפיו בכל מקום בו נאמר "50%" - ייאמר "40%".

החוק העיקרי, שנחקבל אהמול בכנסת בקריאה שלישית, יקבל חוקף לאחר שיפורסם ברשומות, והוא כפוף להצעת התיקון שתקבל כאן בסעיף 9.

אין חידוש ביזמה של הוועדה לתיקון בחוק. לפני חצי שנה כבר הגישה הוועדה לביקורת המדינה הצעה לתיקון חוק ביזמת הוועדה. אבל אני יודע שיש חברים שחולקים על כך.

קיבלתי מכתב מח'כ אבוחצירא: התפלאתי לקבל הזמנה לישיבה; אין לקיים דיון בוועדה על הצעה שטרם הונחה על שולחן הכנסת.
קיבלתי מכתב גם מח'כ לורינץ, שאלי הוא מצורף חוות-דעת של היועץ המשפטי של סיעתו, נגד האפשרות לקבל תיקון לחוק שטרם נכנס לתוקף.

א. אבוחצירא: אהמול החקבל החוק בכנסת, ואני מצטער על שפחות מ-24 שעות לאחר קבלתו הולכים לבזות אותו, וכבר מזמנים אותנו לישיבה לדון על סעיף בסדר-היום לתיקון בחוק שעוד לא קיים חוקית. אחרי שתקבל החוק העיקרי ויפורסם ברשומות - אפשר יהיה לזמן את הוועדה, ואז לבדוק אם היזמה של הוועדה היא חוקית או שמוטב להגיש את הצעת התיקון כהצעת חוק פרטית ע"י מספר חברי כנסת. אבל לא בצורה נלת חוקית כזאת.

מה כאן בלתי חוקי?

היו"ר י. תמיר:

כל הדיון הזה כאן; סדר-היום של הישיבה; דיון תיקון לחוק שעוד לא קיים.

א. אבוחצירא:

לא נעשה שום דבר בלתי חוקי. היום נחליט שמייפנים את כוחו של יו"ר הוועדה להגיש במועד הנכון הצעת תיקון לחוק.

היו"ר י. תמיר:

בדיוק זאת הנקודה שספק אם היא חוקית.

א. אבוחצירא:

תערער.

היו"ר י. תמיר:

א. אבוחצירא: היות והפרוצידורה הזאת איננה נכונה, והענין טעון בדיקה חוקית - אני מציע להפסיק את הישיבה עכשיו ולזמן לכאן יועץ משפטי שיגיד לנו האם בכלל כל הפרוצידורה הזאת מותרת. ברגע שהחוק העיקרי יהיה מאושר ומפורסם ברשומות - אין לי כל אפשרות להתנגד להצעת תיקון, אבל לא בשיטת ה"חאפ".

מי בעד הצעת ח'כ אבוחצירא להפסיק את הישיבה?

היו"ר י. תמיר:

ה צ ב ע ה

ההצעה להפסיק את הישיבה לא נתקבלה.

ת. טובי:
זכותם של חברי כנסת להציע תיקון בחוק. לאחר שבדקתי את הענין אני טוען שהיו תקדימים שוועדות אחרות של הכנסת יזמו תיקונים לחוקים, אם כי זה לא כתוב בחקנון אלא זה עפ"י נוהג. ועדת הכנסת הגישה לא פעם הצעות חוק. גם ועדת החוקה חוק ומשפט. ועדת הפנים עוד לא הגישה אף פעם הצעה ביזמתה. לכן, היות והפרוצידורה הזאת היא עפ"י הנוהג אך היא משוללת כל אסמכתא חוקית - כשמישהו מערער על הסמכות הדבר יוצר בעיה.

א. גיבלבר: כשמישהו מערער - מחליטים ברוב.

ת. טובי: לא. גם אז דרוש בסיס חוקי להחלטה. ואני מערער על הסמכות הזאת. יש דברים שהם מובנים-מאליהם. בענין שכר חברי הכנסת למשל - ועדת הכספים היא הממונה על הענין, ולכן היא יכולה להגיש ביזמתה הצעות לתיקונים. אבל שהוועדה תיזום תיקון לחוק כשטרם עברו 24 שעות מאז נחקבל החוק העיקרי בכנסת - זהו דבר שהשכל איננו סובל.

הי"ר י. תמיר: ואילו הוגשה ההצעה כהצעה פרטית ע"י ח"כ גיבלבר, קורן וקשת - זה היה בסדר?

ת. טובי: כן. זה מותר. כולנו ממונים על שמירת החקנון והנהל התקין של עבודת הכנסת. ואני מציע לראות לאן הדבר הזה יוליך אותנו. אני אינני מתנגד לסמכותה של הוועדה ליזום חוק, אבל לא נראית לי האפשרות הזאת של הוועדה כשהדבר לא כתוב בחקנון וכשיש עוררים. זה עלול ליצור תקדים מסוכן.

משום כך אני מציע שנברר את הענין עם ועדת הכנסת, ואם יש הסכמה עקרונית לסמכותה של הוועדה - יתוקן החקנון בהתאם.

הי"ר י. תמיר: אני מוכן להתייעץ עם יו"ר הכנסת. ואם יש ספק - החברים החתומים על המכתב יגישו הצעת חוק פרטית.

ת. טובי: לגופו של ענין, לעצם הצעת החוק, לא נראית לי ההצעה ש"הוועדה מייפה את כוחו של הי"ר להגיש הצעת חוק" בשמה. הצעת החוק צריכה להיות מנוסחת בדיוק, כדי שנודע בדיוק על מה אנו מתווכחים ועל מה אנו מחליטים. לא ייתכן דבר כולל כזה.

א. ורדיגר: בדרך כלל הי"ר שלנו חרו מאוד לצד האסתטי של כל ענין. ולמה דווקא כאן ללכת בדרך-לא-דרך? אני מציע לחברי הכנסת המעוניינים בתיקון להגיש הצעת חוק פרטית, כפי שצריך. אם יבוא לכאן יו"ר ועדת הכנסת ויגיד שעי"כ אנחנו קובעים תקדים - לא אתנגד ליצירת התקדים. אבל ועדת הפנים איננה צריכה להיות אחראית לתקדים כזה.

הי"ר י. תמיר: מציעי החוק הזה בחרו מתוכם קבוצת עבודה, משפטנים הבקיאים בענין, והם הציעו לנו את הדרך הזאת; הם אומרים שיש תקדימים שוועדה מגישה הצעת תיקון ביזמתה.

ת. טובי: אני רוצה שיבוא לכאן יו"ר הכנסת ויגיד שזה בסדר, שזה בהתאם לחקנון.

היו"ר י. תמיר:
אני מציע אפוא לאותם חברי הוועדה
התומכים בהצעת התיקון שיגישו הצעת
חוק פרטית, כדי שלא יתקבל רושם שהיה כאן איזה תרגיל.

י. ארידור:
זה - לא. אני מציע שנעמוד על הצעתנו
המקורית, שוועדת הפנים היא שתגיש
את ההצעה. מעמדה של ועדת הפנים איננו נחות מזה של כל ועדה אחרת
בכנסת. ועדות אחרות הגישו הצעות חוקים ביזמת הוועדה, וחשוב לשרייין
את הסמכות הזאת של הוועדות - וכאן אני מדבר מעבר לעניין הקונקרטי
העומד לפנינו היום. חשוב מאד שחברי כנסת יוכלו ליזום הצעות חוק
באמצעות ועדות. משום כך אני מציע שנאשר עכשיו את הגשת ההצעה מטעם
הוועדה. אבל אם יבוא אחד מחברי הוועדה ויביא אישור שדבר כזה פסול...

ת. טובי:
להיפך. דרוש אישור שהדבר הוא בסדר.

י. ארידור:
גם ח"כ טובי וורדיגר מעוניינים
עקרונית במתן סמכות כזאת לוועדה.
משום כך אני מציע לקבל את הצעתי. בפרט אני מתנגד לכך שזה יועמד
כהצעה פרטית אחרי שזה הועמד כהצעה של הוועדה. אני עומד על הצד
העקרוני של הדבר. ואם ח"כ טובי וורדיגר רוצים - אדרבא, יביאו אישור
מיו"ר הכנסת שהדבר בסדר.

י. בארי:
למען האמת, לי היו ספקות מכוח מה
הוועדה תגיש הצעת חוק, כי חיפשתי
בתקנון ולא מצאתי. באים חברים ואומרים: אכן, היו תקדימים כאלה
בכנסת שוועדה של הכנסת הגישה הצעת חוק. סעיף 121 בתקנון אומר
במפורש ששאלה הנוגעת לדיוני הכנסת שאין לה הוראה בתקנון - תחליט
בה ועדת הכנסת, והחלטתה תהיה תקדים מחייב. אם היו אפוא תקדימים
כאלה בוועדת הכנסת - במה ייגרע חלקה של ועדת הפנים מכל ועדה אחרת?
וגם יו"ר הכנסת אין לו כאן מעמד של פוסק-הלכה.

ולדברי ח"כ אבוחצירא: נכון שהחוק
נכנס לתוקף ביום פרסומו ברשומות. אבל ע"י הכנסת החוק כבר התקבל.
כל מה שאתה יכול לדרוש הוא שהצעת התיקון לא תוגש בטרם פורסם החוק
ברשומות. הדיון כאן יכול להתקיים היום; מה שלא יכול להתקיים - שתונח
הצעת החוק המתקנת.

מבחינה חוקית, לדעתי הדרך שבה נקטנו
היא הדרך הנכונה והאלגנטית ביותר, ולא הסתמכות על סעיף 122 של
התקנון וכו'.

בעניין אחד יש לי ספק, וכאן אני תומך
בח"כ טובי: האם אנחנו יכולים להסמיך את יו"ר הוועדה להגיש את הצעת
התיקון בחוק.

ב.צ. קשת:
כל אחד יודע בדיוק במה מדובר. יש
הצעה שוועדת הפנים תחליט על תיקון
בחוק. אומר ח"כ טובי: אני רוצה לראות את הצעת החוק המפורטת ולהצביע
על כל פרט שבה. אני מציע שנצביע על מה שמוצע לנו היום, וכל מי שיש
לו הצעה אחרת - יכול להגיש אותה. אני מציע אפוא שהיו"ר יעמיד להצבעה
את ההצעה להגיש את הצעת התיקון לכנסת, וכל מי שמתנגד - ירשום
הסתייגות.

ב. מואב:
דעתי שונה מזו של ח"כ קשת. אילו
היתה בוועדה החלטה פה אחד להגיש את
הצעת החוק - היו הדברים שונים. אבל לחוק הזה יש הסטוריה ארוכה.
היו לו הרבה תקלות, ועכשיו רוצים להכניס בו תיקון. אני מציע אפוא
ללכת בצורה החלקה ביותר: להגיש הצעת חוק פרטית מטעם חברי הכנסת
הרוצים בה. ולדבריו של ח"כ ארידור הטוען שצריך להחליט עקרונית
שלוועדות יש סמכות ליזום הצעות חוקים - אני מציע לו להגיש הצעת
תיקון מתאימה לתקנון.

ב. טואב:

לפנינו הצעה מסויימת - ואותה אני מציע להסיר מסדר-היום. מה גם שהענין כולו ממילא יידחה עד לאחר הפגרה, ואין כאן שום דבר דחוף.

א. גיבלבר:

אני מתנגד להזמין לכאן את יו"ר הכנסת שיפסוק הלכות. אני מציע שנחליט כאן מה שנחליט, ואם יוחלט לאחר מכן שמה שקיבלנו איננו חוקי - החלטתנו תיפסל.

ה. טובי:

אני מציע שהוועדה תקבל שתי החלטות: ראשית - החלטה פרוצידורלית, שהיא סבורה שזה בסמכותה להגיש הצעת חוק ביזמתה.

ב.צ. קשת:

לא.

ה. טובי:

שנית - שהוועדה מחליטה להגיש הצעת חוק לחוק הזה.

היו"ר י. תמיר:

אני מודיע לחברים שבירתי: לוועדות הכנסת יש הזכות המלאה להגיש הצעות חוקים, ואני אחראי לדבריו; וכבר היו תקומים.

י. בארי:

האם ההצעה הזאת תובא לכנסת לקריאה ראשונה או לקריאה טרומית?

ב.צ. קשת:

לקריאה טרומית.

י. בארי:

אם כך - מה הועילו חכמים בתקנתם?

היו"ר י. תמיר:

אני מציע שהוועדה תקבל החלטה: ועדת הפנים תגיש הצעת חוק מסעמה. את הפרוצידורה תשאירו ליו"ר. הצעת החוק תיקון אומרת: בסעיף 9 לחוק העיקרי, בכל מקום שנאמר 50%, יבוא 40%. מי בעד ההצעה?

ה צ ב ע ה

בעד הצעת היו"ר - 10
נגד - 3

הוחלט:

לקבל את הצעת היו"ר: הוועדה מחליטה להגיש הצעת חוק מסעמה לחוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הרשות וסגניו וכהונתם): בסעיף 9 לחוק, בכל מקום בו נאמר 50%, ייאמר 40%.